

1. NIVELL CONTEXTUAL

TÍTOL	<i>Groupe de quatre arbres (Grup de quatre arbres)</i>
AUTOR	Jean Dubuffet (Le Havre, França, 1901- París, França, 1985)
ANY	1970 (maqueta), 1972 (inauguració de l'escultura monumental)
DIMENSIONS	12 metres d'alçària
TÈCNICA	Resina epoxi pintada amb poliuretà.
LOCALITZACIÓ DE L'OBRA	Chase Manhattan Plaza, Nova York.
DADES BIOGRÀFIQUES RELLEVANTS	Era fill d'un respectat i pròsper comerciant de vins. De petit ja mostrava gran afeció al dibuix i l'any 1917 es va matricular a l'Escola de Belles Arts de Le Havre. L'any següent va marxar a París, amb el propòsit de fer-se pintor. Assistia a classes de pintura a l'Académie Julian però, després de sis mesos, ho va deixar per començar a formar-se fora de l'àmbit acadèmic. Entre 1920 i 1922 va portar una vida solitària i es dedicava a la literatura, les llengües i la música. El setembre de 1923, va començar el servei militar. En aquella època va conèixer Fernand Léger, André Masson i Juan Gris. El 1924 va descobrir la publicació <i>Die Kunst der Geisteskranken</i> (l'art dels malalts mentals) de Hans Prinzhorn, fet que li fa qüestionar-se el concepte de "belles arts" i donar l'esquena a la cultura establerta. Dubuffet considerava que l'autèntica cultura s'havia de buscar entre la gent del carrer i no als cercles culturals oficials. Va deixar la pintura i va tornar a Le Havre per introduir-se en el negoci familiar de vins. L'any 1927 es va casar amb Paulette Bret. Durant el viatge de nuvis a Argel, va morir el seu pare. L'any 1930 es va establir a París, com a comerciant de vins, amb la seva dona i la seva filla Isalmina. Va retrobar-se amb alguns amics artistes i va tornar a dedicar-se a la pintura durant el seu temps lliure. Les desavinences amb Paulette va fer que es separessin l'any 1934. Dubuffet va optar per arrendar el negoci familiar i dedicar-se exclusivament a la pintura. L'any 1937, després de casar-se amb Emilie Carlu ("Lili"), va tornar a fer-se càrrec del negoci familiar per tal de solventar-ne la crisi financera. Durant la II Guerra Mundial va haver d'incorporar-se a l'exèrcit francès. L'any 1947 va vendre l'empresa de vins per endinsar-se en l'activitat artística de París. Estava interessat pels materials "no artístics" i pels dibuixos dels malalts mentals. Treballava amb sorra, vidre, asfalt o ciment. Les primeres exposicions de la seva obra causaren una gran controvèrsia entre els espectadors. Col·leccionava <i>Art Brut</i>, terme que ell mateix va popularitzar per referir-se a determinades formes artístiques al marge dels mecanismes culturals de l'art. Dubuffet va descobrir, explorar, i teoritzar sobre <i>l'Art Brut</i>. L'any 1948 va fundar la <i>Compagnie de l'Art Brut</i> amb obres realitzades per malalts mentals i persones alienes als cercles artístics convencionals, les obres dels quals admirava per la seva innocència o cruesa. La col·lecció va arribar a agrupar 135 creadors i 4000 obres, i va ser dipositada per Dubuffet al castell de

	Beaulieu en Lausana. Va viatjar repetidament a Argèlia, fascinat pel paisatge, en companyia de Lili. També va viatjar a Saboya, amb el seu amic Pierre Bettencourt, on va realitzar <i>assemblages</i> amb ales de papallona. L'any 1954 va crear, per primera vegada, representacions tridimensionals: les <i>Petites statues de la vie précaire</i>, i hi va fer servir el <i>collage</i> en tres dimensions amb materials com l'esponja, la fusta i la pedra volcànica. Entre els anys 1957 i 1960, l'artista va crear sèries com <i>Texturologies</i>, <i>Topographies</i>, <i>Éléments botaniques</i> i <i>Matériologies</i>, amb què va incorporar nous materials al llenguatge artístic. Durant el mes de juliol de 1962, va iniciar la sèrie <i>L'Hourloupe</i>: dibuixos semiautomàtics realitzats amb bolígraf vermell i blau, retallats i enganxats sobre fons negre. Aquesta sèrie va derivar l'any 1973 en el quadre animat <i>Coucou Bazar</i>. A principis de 1985 va escriure la seva <i>Biographie au pas de course</i>, poc abans de morir. La <i>Tour aux figures</i>, de 24 metres d'alçària, obra encarregada per l'Estat francès, es va instal·lar a París tres anys després de la seva mort.
CONTEXT HISTÒRICO-ARTÍSTIC	La destrucció de la segona guerra mundial (1939-1945) va deixar Europa sumida en un sentiment de desesperació, en una situació de crisi cultural que coincideix amb el desenvolupament de la filosofia existencialista. L'Informalisme s'emmarca en aquest context, paral·lelament a l'Expressionisme Abstracte nord-americà. L'Informalisme, també anomenat Tachisme, Art Autre o Abstracció Lírica, tot i desenvolupar-se de forma independent, va compartir amb l'Expressionisme Abstracte el pes del surrealisme, de l'automatisme, de la improvisació psíquica com la revelació del món subjectiu de l'artista. També s'aprecien ressonàncies del Dadaisme en la valoració de l'atzar, d'allò fortuït i arbitrari, i en l'ús que fa del collage. Com en el cas de l'Expressionisme Abstracte nord-americà, es tractava d'una pintura basada en la velocitat d'execució i en la violència de la realització. Hi ha, però, dues línies de treball: una línia gestual i cal·ligràfica i una altra matèrica, aquesta última dona una importància fonamental al valor tàctil i expressiu de la superfície pictòrica. Entre els artistes informalistes de París destaquen Fautrier, Wols, Soulages, Hartung i Dubuffet.

2. NIVELL FORMAL

DESCRIPCIÓ	Grup monumental format per quatre arbres, erigits enmig d'una plaça, sobre el paviment. Els arbres són blancs i mostren tot un seguit de línies negres, contornejant els diferents elements formals: troncs, branques i agrupacions de fulles.
PAPER DE L'AUTOR	Aquest grup monumental és una comanda del banquer David Rockefeller, que desitjava instal·lar una escultura de l'artista en la nova seu de la Chase Manhattan Bank a Nova York. Aquesta és la primera comanda d'escultura monumental feta a Dubuffet. L'artista la portarà a terme al seu taller de

	Périgny-sur-Yerres amb un grup de dotze col·laboradors, tot ampliant la maqueta prèvia amb ajuda d'un pantògraf.

3. NIVELL INTERPRETATIU

ELS MATERIALS	L'any 1966, buscant un material que s'adaptés als capritxos de la seva imaginació, Dubuffet descobreix el poliestirè expandit. Aquest material de color blanc és extremadament lleuger i s'esculpeix fàcilment amb utensilis calents que l'artista es fa construir amb aquest propòsit. A continuació, només falta cobrir el material amb els característics traços negres, blaus i vermells. El món de <i>L'Hourloupe</i>, que havia començat amb dibuixos retallats i enganxats, obre d'aquesta manera les portes a tot un seguit de pintures expandides en l'espai. No obstant això, la fragilitat d'aquest material atenta contra la perennitat de l'obra. Després de sis mesos, l'artista troba la resposta: la transferència a poliester. Aquest procediment, però, requereix el buidat del poliestirè i, per tant, la seva destrucció. Finalment, Dubuffet elabora una nova tècnica de modelat amb resina epoxi, que respecta l'original fet en poliestirè sense destruir-lo. Aquest nou procediment obliga a pintar un altre cop les rèpliques obtingudes i l'artista contracta un grup d'ajudants per a fer-ho. A finals dels anys seixanta, Dubuffet instal·la el seu taller a Périgny, compra una màquina d'ampliar imatges anomenada pantògraf i comença a elaborar projectes d'arquitectura i escultura monumental com el <i>Groupe de quatre arbres</i>.
LES FORMES	El punt de partida d'aquestes formes el van constituir uns gargots que Dubuffet va traçar sense cap intenció artística amb bolígraf vermell i blau el juliol de 1962 mentre parlava per telèfon. L'artista va equiparar aquest fet amb l'escriptura automàtica surrealista, i va començar així un període de caràcter arbitrari i irracional que deixava aflorar l'inconscient. Les superfícies encaixen formant un conglomerat irregular de peces que s'articulen entre si. Aquest serà l'estil del cicle <i>Hourloupe</i> que l'artista mantindrà fins l'any 1974. Continuant amb l'estil de l'Hourloupe, el <i>Groupe de quatre arbres</i> presenta uns traços sinuosos elaborats de manera semiautomàtica, deixant aflorar l'inconscient. En aquest cas, Dubuffet redueix al màxim la paleta de colors, cenyint-la només al blanc i el negre.
CONSIDERACIONS DE L'AUTOR	<i>Voldria ara donar algunes indicacions sobre el monument que inaugurarem avui.</i> <i>(...) Aquest monument s'inscriu en el cicle de treballs que he anomenat L'Hourloupe, iniciat el 1962, o sigui, ara fa deu anys.</i> <i>(...) En els treballs d'aquest cicle (L'Hourloupe) utilitzo grafismes sinuosos que responen a impulsos espontanis, no controlats. En aquests grafismes s'esbosso figuracions incertes, fugaces, ambigües. El seu moviment desperta en la ment de l'observador una activació de la facultat d'intuir tota classe d'objectes que es creen i es desfan a mida que la mirada es mou (...). Ja hauran comprès vostès que aquests treballs del cicle de l'Hourloupe estan presidits per un capritx filosòfic... que planteja un dubte sobre l'autèntica materialitat del món al qual ens enfrontem cada dia. Podria ser que només</i>

	<i>fos una creació de la nostra ment.</i> <i>Al principi, en aquests treballs recorria només al dibuix i la pintura. Més tard vaig sentir el desig de donar-los corporeïtat (...) Se'ls ha anomenat escultures, però l'expressió no és del tot pertinent. És millor parlar de dibuixos que s'enllacen i s'expandeixen en l'espai.</i> <i>Llavors vaig voler donar a aquests grafismes desencadenats, que s'escapen de la fulla que els fa de suport, unes dimensions monumentals.</i> <i>(...) No crec que aquests quatre arbres, que m'agradaria que fossin rebuts no com la imatge d'uns arbres autèntics, sinó com a evocacions de les emanacions i les arborescències del pensament, puguin resultar contradictoris amb el lloc on estan col·locats. Amb els seus grafismes capritxosos i aberrants tenen, almenys aquesta ha estat la meva intenció, un aire d'ebrietat enfervoritzada.</i> Discurs de Dubuffet amb motiu de la inauguració del <i>Groupe des quatre arbres</i>, Nova York, 1972, recollit al catàleg de l'exposició Los Dubuffet de Dubuffet, Sala de Exposiciones del Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, Madrid, del 12 de gener al 27 de febrer de 2000 i Museo de Bellas Artes, Bilbao, del 7 de març al 23 d'abril de 2000, pàg. 220-221.
CONSIDERACIONS CRÍTiques	<i>A les seves escultures i elements arquitectònics projectats per instal·lar-se a l'aire lliure, Dubuffet força les tensions entre l'antinatural de L'Hourloupe i l'entorn natural. Amb la utòpica Tour ballerine (per exemple) l'artista crea un senyal ostensible del món immaterial en contrast amb la realitat.</i> <i>L'aplicació de L'Hourloupe a tots els mitjans artístics posa de manifest que Dubuffet va elevar aquest principi compositiu a la categoria de tema. Referent a això, l'anàlisi de l'aspecte visual dels objectes de la realitat ocupa un paper primordial. Dubuffet crea amb L'Hourloupe un món virtual, amb què pretén provocar en l'espectador noves maneres de mirar.</i> Katzlberger, Angelika: <i>L'Hourloupe</i>, del catàleg de l'exposició Jean Dubuffet. Huella de una aventura, Guggenheim Bilbao, del 7 de novembre de 2003 al 18 d'abril de 2004, pàg.178.

4. RECURSOS

ON LINE	http://www.imageandart.com/tutoriales/biografias/dubuffet/dubuffet.html Ressenya biogràfica de l'autor. http://www.diplomatie.gouv.fr/label_France/ESPANOL/ART/dubuffet/page.html Nota sobre les inquietuds artístiques de Jean Dubuffet, amb motiu de l'exposició al Museu d'Art Modern del Centre Georges Pompidou de París, del 13 de setembre al 31 de desembre de 2001, la primera gran retrospectiva del pintor a França des de 1973. http://www.centrepompidou.fr/Pompidou/Pedagogie.nsf/DossiersPedagogique?OpenView&sessionM=4.3 Dossiers pedagògics del Centre Pompidou, on es troba el dedicat a <i>Jean Dubuffet (1001-1985) Exposition du centenaire</i>, del 13 de setembre al 31 de desembre de 2001. http://www.dubuffetfondation.com/index_ang.htm Web de la Fundació Dubuffet amb extensa documentació sobre l'artista i la seva obra.

	http://www.guggenheim-bilbao.es/caste/exposiciones/permanente/jean_dubuffet/coleccion_jeandubuffet_02.htm Comentaris sobre l'artista i la seva obra en relació a l'exposició <i>Jean Dubuffet. Huella de una aventura</i> , realitzada al Museu Guggenheim de Bilbao, del 7 de novembre de 2003 al 18 d'abril de 2004.
BIBLIOGRAFIA	Catàleg de l'exposició <i>Los Dubuffet de Dubuffet</i> , Sala de Exposiciones del Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, Madrid, del 12 de gener al 27 de febrer de 2000 i Museo de Bellas Artes, Bilbao, del 7 de març al 23 d'abril de 2000, amb textos de Jean Dubuffet, François Mathey i Francisco Calvo Serraller. Catàleg de l'exposició <i>Jean Dubuffet. Huella de una aventura</i> , Guggenheim Bilbao, del 7 de novembre de 2003 al 18 d'abril de 2004, amb textos d'Agnes Husslein-Arco, Andreas Franzke, Caroline Messensee, Frédéric Jaeger i Thomas M. Messer. Catàleg de l'exposició <i>Jean Dubuffet (1901-1985)</i> , Palacio de Sástago, Diputación Provincial de Zaragoza, 23 de desembre 2005 – 12 de febrer de 2006, amb textos de Martine Soria i Pierre Cabanne.
PROCEDÈNCIA DE LA IMATGE	http://www.dubuffetfondation.com/sculptures/4arbres.htm

5. APLICACIONS A L'AULA

PREGUNTES ESPECÍFIQUES DEL GUIÓ DE COMENTARI	- Si no sabem que són arbres, què ens pot suggerir aquest monument? - Com podem identificar que es tracta d'arbres? - Quines característiques formals els diferencien d'arbres naturals? - Poden tenir alguna funció, a part de decorar la ciutat?
CONCEPCIÓ DE L'OBRA ARTÍSTICA	OBJECTIUS - Considerar l'automatisme com a estratègia de creació. - Interpretar lliurement la realitat. - Reflexionar sobre la integració de l'obra a l'entorn.
REALITZACIÓ DE L'OBRA	PROCEDIMENTS - Realització de dibuixos que aportin noves maneres de veure i representar: amb la mà esquerra, amb els ulls tancats, d'un sol traç, de memòria, amb materials extrapictòrics, etc. - Creació d'un projecte escultòric per algun lloc determinat.